

THE MEANING OF SHABBAT: ZAKHOR

1. Deuteronomy 5 (*Parashat Va'ethanan*)

¹²**Observe** the sabbath day and keep it holy, as the LORD your God has commanded you. ¹³Six days you shall labor and do all your work, ¹⁴but the seventh day is a sabbath of the LORD your God; you shall not do any work—you, your son or your daughter, your male or female slave, your ox or your ass, or any of your cattle, or the stranger in your settlements, so that your male and female slave may rest as you do. ¹⁵Remember that you were a slave in the land of Egypt and the LORD your God freed you from there with a mighty hand and an outstretched arm; therefore the LORD your God has commanded you to observe the sabbath day.

2. Exodus 20 (*Parashat Yitro*)

⁸**Remember** the sabbath day and keep it holy. ⁹Six days you shall labor and do all your work, ¹⁰but the seventh day is a sabbath of the LORD your God: you shall not do any work—you, your son or daughter, your male or female slave, or your cattle, or the stranger who is within your settlements. ¹¹For in six days the LORD made heaven and earth and sea, and all that is in them, and He rested on the seventh day; therefore the LORD blessed the sabbath day and hallowed it.

3. *Rosh Hashana* 27a

It was taught in a *baraita*: *zakhor* and *shamor* were spoken as one utterance.

4. *Berakhot* 20b

Rather, Rava said: the verses say *zakhor* and *shamor* – anyone included in the obligation of *shemirah* is also obligated in *zekhirah*. Since women are obligated in *shemirah* they are thus obligated in *zekhirah*.

1. ספר דברים פרק ה (פרשת ואתחנן)

שָׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 12
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל-מְלַאכְתֶּךָ: 13 וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבְּתוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל-מְלַאכָה אַתָּה וּבִנְךָ-
וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וְשׂוֹרְךָ וְחֹמְרֶךָ וְכָל-בְּהֵמַתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ כָּמוֹךָ: 14 וְזָכַרְתָּ כִּי-עַבְד
הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְרָע נְטוּיָה עַל-כֵּן צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת-יוֹם
הַשַּׁבָּת:

2. ספר שמות פרק כ (פרשת יתרו)

זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: 8 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ
כָּל-מְלַאכְתֶּךָ: 9 וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה
כָּל-מְלַאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהֵמַתֶּךָ וְגֵרְךָ
אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: 10 כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם
וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנוּחַ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
עַל-כֵּן בָּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ:

3. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כז עמוד א

והתנא: זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו.

4. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ עמוד ב

אלא אמר רבא: אמר קרא "זכור ושמור" – כל שישנו
בשמירה ישנו בזכירה. והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה,
איתנהו בזכירה.

5. Deuteronomy 25 (*Parashat Ki Tetze*)

¹⁷**Remember** what Amalek did to you on your journey, after you left Egypt ¹⁸how, undeterred by fear of God, he surprised you on the march, when you were famished and weary, and cut down all the stragglers in your rear. ¹⁹Therefore, when the LORD your God grants you safety from all your enemies around you, in the land that the LORD your God is giving you as a hereditary portion, you shall blot out the memory of Amalek from under heaven. Do not forget!

6. *Megillah 18a*

But from where do we know that *zekhirah* requires reading aloud – perhaps one needs to only look [i.e., read it silently]! It should not enter your mind to think this, as it taught: The verse says “remember” – is it possible to do so in one’s heart? Given that the verse also states, “do not forget,” this is speaking of forgetting from the heart. How, then, do I fulfil “remember”? With the mouth.

7. *Pesahim 106a*

This is what the *tanna* is saying: “Remember the Sabbath day to sanctify it” – remember it over wine when it begins. I have only derived the obligation to recite it at night; from where do I learn the obligation for the day? The verse states: “Remember the Sabbath *day*.”

8. *Pesahim 106a*

During the day what blessing does one say for *Kiddush*? R. Yehudah said: *borei peri ha-gefen*.

9. *Berakhot 33b*

Ravina said to Rava: What is the *halakhah*? He responded: it is the same as with *kiddush*. Just as one recites *kiddush* in their *Amidah* prayer and then recites over a cup of wine, so too with *Havdalah*, even though one recited *havdalah* in their *Amidah* prayer they recite on over a cup of wine.

5. ספר דברים פרק כה (פרשת כי תצא)

”זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: 17
”אֲשֶׁר קָרָךְ בַּדֶּרֶךְ וַיִּזְגַּב בְּדָךְ כָּל-הַנִּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֵינָי וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: 18
”וְהָיָה בְהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל-אֵיבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחַח אֶת-זְכַר עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: 19

6. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יח עמוד א

וממאי דהאי זכירה קריאה היא, דלמא עיון בעלמא! לא סלקא דעתך (דכתוב): “זכור” – יכול בלב? כשהוא אומר “לא תשכח”, הרי שכחת הלב אמור, הא מה אני מקיים “זכור” – בפה.

7. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קו עמוד א

הכי קאמר: “זכור את יום השבת לקדשו” – זוכרהו על היינו בכניסתנו, אין לי אלא בלילה, ביום מניין? תלמוד לומר: “זכור את יום השבת”.

8. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קו עמוד א

ביום מאי מברך? אמר רב יהודה: “בורא פרי הגפן”.

9. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג עמוד ב

אמר ליה רבינא לרבא: הלכתא מאי? אמר ליה, כי קידוש: מה קידוש אף על גב דמקדש בצלותא מקדש אפסא, אף הבדלה נמי, אף על גב דמבדיל בצלותא מבדיל אפסא.

10. Shabbat Maariv

You sanctified the seventh day for Your name's sake, as the culmination of the creation of heaven and earth. Of all days, You blessed it; of all seasons You sanctified it. ... Our God and God of our ancestors, may you find favor in our rest. Make us holy through Your commandments and grant us our share in Your Torah. ... so that Israel, who sanctify Your name, may find rest on it. Blessed are Your, LORD, who sanctifies the Sabbath.

11. Rabbi Joseph B. Soloveitchik, *The Mesorat HaRav Birkon*, Essays p. 29

In other words, if man does not actively sanctify the day, if his Shabbat observance is only passive, he cannot experience the totality of its holiness. While the basic level of *kedushat Shabbat* commences on its own with the sun's descent on Shabbat eve, only man's declaration of Kiddush can create the additional element of holiness.

11. Rashbam, *Pesachim* 106a s.v. "amar"

R. Yehudah said: *ha-gefen* – one brings a cup of wine, makes a blessing, and drinks in honor of Shabbat, to distinguish between the attribute of Shabbat and of the weekdays. It is a form of song, for we only recite song over wine. And this is explained in the *She'iltot* of R. Aḥai Gaon on *Parashat Yitro*.

12. Rambam, *Mishneh Torah*, Laws of Shabbat 29:1

It is a positive duty to express the sanctity of the Sabbath day in words, for it is written: "Remember to sanctify the Sabbath day" (Exodus 20:8); that is to say, remember it in terms of **praise** and sanctification. One should remember it at its beginning and its conclusion by reciting the Kiddush when the Sabbath begins and the Havdalah when it ends.

10. מעריב לשבת

אתה קדשֶׁתָּ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ. תְּכַלִּית מַעֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְצָךְ. וּבִרְכָתוֹ מִכָּל הַיָּמִים. וְקִדְשָׁתוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים. ... אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ. קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹ חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. ... וְיָנוּחוּ בָּהּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִקִּדְשֵׁי שְׁמֶךָ: בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

11. רשב"ם פסחים דף קו עמוד א ד"ה "אמר

אמר רב יהודה בפה"ג - אתאי כסא דחמרא וברוכי ומשתי משום כבוד שבת לחלק בין מדת שבת למדת חול שהוא ענין שיר שאין אומרים שירה אלא על היין והכי מפרש בשאילתות דרב אחאי בפרשת וישמע יתרו

12. מ"ת לרמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה א

מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּדִבְרִים, שְׁנַאֲמַר (שמות כ:ח): "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ". כְּלוּמַר זְכָרְהוּ זְכִירַת שַׁבַּח וְקִדּוּשׁ. וְצָרִיךְ לְזַכְרְהוּ בְּכַנִּיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ. בְּכַנִּיסָתוֹ בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּבִיצִיאָתוֹ בְּהַבְדֵּלָה: